

پیشگفتار

آشنایی با روان‌شناسی یادگیری برای دانشجویان رشته‌های روان‌شناسی و علوم تربیتی از چند جهت ضرورت دارد: ناکافی بودن کتابهای درسی مناسب و روزآمد در زمینه یادگیری و پاسخگو نبودن منابع موجود، تغییرات گسست‌دهنده در نظریه‌ها و دیدگاههای روان‌شناسی یادگیری، به کارگیری این نظریه‌ها و دیدگاهها در آموزش و سرانجام، طرح چهارچوبی کلی و همه‌جانبه و ارائه برداشتی جامع از یادگیری در قالب الگویی جدید

در جهت پاسخگویی به نیازهای فوق، کتاب حاضر با مرور آخرین منابع موجود در حوزه یادگیری کوشیده است متنی تخصصی و در عین حال کاربردی برای علاقه‌مندان آن فراهم آورد. مباحث کتاب دارای ده فصل است که هر یک به اختصار معرفی می‌شود:

در فصل اول، به تاریخچه یادگیری و روشهای سنجش آن پرداخته شده است. در این مرور، مکاتبی چون ساختارگرایی، کارکردگرایی، رفتارگرایی، شناخت‌گرایی و روان‌شناسی گشتالت معرفی شده‌اند. سرانجام، در پایان این فصل و در بحثهای مربوط به روش تحقیق در روان‌شناسی یادگیری، به عمده‌ترین راههای سنجش نتایج یا پیامدهای یادگیری توجه شده است.

در فصل دوم، در مبحث یادگیری از چشم‌انداز فلسفی، ضمن مرور دیدگاههای فلاسفه (افلاطون، دکارت، کانت، لاک، برکلی، هیوم و دیگران) درباره دوگرایی ذهن و ماده، یادگیری از نظر وجودگرایانی چون کلب و جارویس بررسی شده است.

موضوع فصل سوم، طرح نظریه‌های رفتاری به عنوان اولین رویکرد علمی در روان‌شناسی است. در این فصل، ضمن معرفی نظریه‌پردازان مشهور این مکتب، از تحقیقات ثورندایک، پاولف، واتسون و اسکینر، همراه با جزئیات بیشتر، سخن به میان آمده است.

در فصل چهارم، نظریه‌های شناختی اجتماعی مطرح گردیده و درباره دیدگاه بندورا در یادگیری مشاهده‌ای، موجبیت دوجانبه و انگیزش، و کاربرد آنها در یادگیری بحث شده است.

فصل پنجم به الگوی پردازش اطلاعات در یادگیری اختصاص دارد و در آن، الگوهای مختلف حافظه، سطوح پردازش، راهبردها و شیوه‌های یادگیری مطرح گردیده است.

در فصل ششم، به فرایندهای شناختی یادگیری پرداخته شده است و نظریه‌هایی مانند نظریه اکتشافی برونر، یادگیری معنی دار آزوبل، یادگیری مفاهیم، حل مسئله و تفاوت آن با خلاقیت، تفکر انتقادی، نظریه‌های انتقال، فراشناخت و کاربردهای آن در یادگیری مورد توجه قرار گرفته است.

فصل هفتم به یادگیری و رشد اختصاص دارد. در این فصل، تاریخچه مطالعه کودک، جریانهای روشنگری قرون هفده، هجده و نوزدهم، روان‌شناسی رشد، چشم‌اندازهای نظری رشد (نظریه‌های جدیدی چون ساختارگرایی، نظریه چامسکی، الگوی پردازش اطلاعات، رویکرد پیازه به یادگیری، و نظریه برونر) مطالعه شده است.

فصل هشتم به موضوع خودگردانی اختصاص یافته و رابطه آن با سایر فرایندهای شناختی

(فراشناخت، انگیزش و...) مورد بحث قرار گرفته است. همین‌طور، شرح نظریه‌های گوناگون خود گردانی، شامل نظریه‌های پینتریچ و دی گروت، چشم‌انداز تحولی، نظریه اجتماعی شناختی در خودگردانی، تحلیل انگیزشی از آن، نظریه زیمرمن، الگوی پینتریچ، باتلر و وین، بوکارتس و هاک هاسن و کول آمده است رابطه این نظریه‌ها و الگوها با یادگیری از نکات قابل توجه این فصل است. فصل نهم به مبحث انگیزش و یادگیری اختصاص دارد؛ ضمن اینکه نظریه‌های انگیزش و رابطه آنها با یادگیری مورد توجه قرار گرفته است. همچنین، نظریه‌های انسان‌گرایان، پیشرفت، انگیزه پیشرفت، اسناد، هدف و رابطه آنها با یادگیری بحث و نقد شده است.

در فصل دهم، به بعضی از مسائل مهم یادگیری توجه شده و مسائلی چون تواناییهای ذاتی انسان در یادگیری، رابطه یادگیری با بافت اجتماعی اقتصادی، اثر سالمندی بر یادگیری، وضعیت تحقیقات یادگیری در آینده، تفاوت‌های فردی، نظریه‌های خود رهبری و سبک‌های تفکر و رویکردهای جدید یادگیری و نیز طبیعت و تربیت مطرح گردیده است.

تدوین مطالب این اثر با استفاده از مرور عمده‌ترین منابع شناخته شده موجود، اعم از فارسی و لاتین صورت گرفته است؛ به این امید که بتواند پاسخگوی بخشی از سؤالهای دانشجویان رشته‌های مختلف علوم انسانی در زمینه یادگیری باشد. همچنین، با تدوین دو واژه نامه و فهرست اعلام سعی شده است تا دسترسی به موضوعات مختلف کتاب حاضر تسهیل شود.

پروین کدیور

عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم

بهار 1389